

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/135/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2021200242
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 08. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Michal Novotný
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2024:2021200242.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom zo sudcov: Michal Novotný (sudca spravodajca) ako predseda senátu, JUDr. Jana Martinčeková ako členka senátu a JUDr. Martin Tiso ako člen senátu vo veci žalobcu: R. Y. U., W. XX. R. XXXX, F. XX, F., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta 8 a 10, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia z 30. júla 2021, č. XXX XXX XXXX X, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave č. k. 44 Sa 22/2021-90 z 9. februára 2023 takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 44 Sa 22/2021-90 z 9. februára 2023 sa zrušuje a vec sa vracia Správnemu súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

I.

Administratívne konanie a konanie pred správnym súdom

1. Z administratívnych spisov žalovanej vyplýva, že žalobca bol od 1. septembra 1975 do 30. júna 1978 učňom a následne až do 31. augusta 1980 pracovníkom Slovenských škrobární, n. p., Boleráz, kedy od 1. apríla do 31. augusta 1980 aj vykonal náhradnú vojenskú službu. Od 1. septembra 1980 bol v služobnom pomere príslušníka Zboru národnej bezpečnosti, resp. neskôr Policajného zboru Slovenskej republiky v I. kategórii funkcii, ktorý sa skončil uvoľnením na jeho žiadosť k 30. novembru 1999. Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky mu od 1. decembra 1999 priznalo výsluhový príspevok podľa § 210 zákona č. 73/1998 Z. z., na ktorý mu zhodnotilo celkovú dobu služby 19 rokov a 248 dní. Od 1. decembra 1999 do 31. decembra 2003, ako aj počas roku 2004 až do 15. januára 2008 bol žalobca zamestnancom VÚB, a.s., a od 15. januára 2008 až do 9. júna 2016 zamestnancom ČSOB, a.s.; počas týchto období bol u žalovanej riadne prihlásený na povinné dôchodkové poistenie.

2. Žiadosťou z 31. mája 2019, ktorú doplnil 26. júla 2019, žalobca požiadal žalovanú o výplatu starobného dôchodku od 10. júna 2016, t. j. od dosiahnutia 56 rokov veku. Žalovaná jeho žiadosť zamietla rozhodnutím z 2. septembra 2019. V odôvodnení odkázala na § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a § 21 písm. c) a d), § 14 ods. 2 písm. b) až h) zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení účinnom od 1. januára 2000. Keďže žalobca získal iba 19 rokov a 248 dní služby v I. kategórii funkcií, nárok na znížený dôchodkový vek mu podľa uvedených ustanovení nevznikol. Rovnako mu takýto nárok nevznikol ani podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb., pretože jeho služobný pomer v I. kategórii funkcií netrval k 31. decembru 1999. Žalobca v odvolaní vyčítal žalovanej najmä nesprávnu aplikáciu § 174 zákona č. 100/1988 Zb. Jeho služobný pomer sa totiž skončil 30. novembra 1999, a tak mala žalovaná aplikovať znenie citovaného ustanovenia účinné k tomuto dňu, teda ešte pred 22. decembrom 1999 (kedy nadobudol účinnosť zákon č. 355/1999 Z. z.). Podľa ustanovenia § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. účinného do 21. decembra 1999 totiž pre získanie zníženého dôchodkového veku postačovalo, ak služba v I. kategórii funkcií trvala k 31. decembru 1998, čo žalobca splnil. Ďalej odkázal na prechodné ustanovenie § 175g zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa o

nárokoch na starobný dôchodok vzniknutých pred 22. decembrom 1999 malo rozhodnúť podľa zákona v znení účinnom pred týmto dňom. V tejto súvislosti zdôraznil aj zákaz retroaktivity a zákaz diskriminácie. 3. Generálny riaditeľ žalovanej (po zrušení jeho predošlého rozhodnutia z 20. novembra 2019 rozsudkom správneho súdu sp. zn. 20 Sa 3/2020 kvôli nedostatočnému odôvodneniu toho, prečo nebolo možné aplikovať znenie zákona č. 100/1988 Zb. účinné do 21. decembra 1999) tu preskúmaným rozhodnutím z 30. júla 2021 zamietol odvolanie žalobcu. V odôvodnení zdôraznil, že pre nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok musí byť okrem získania počtu rokov služby v I. kategórii funkcií v zmysle § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. kumulatívne splnená aj podmienka odseku 2 tohto paragrafu, teda, že takáto služba musí trvať k 31. decembru 1999. K námietke diskriminácie odkázal na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva a uviedol, že žalobca nijako nepreukázal, že by s ním žalovaná zaobchádzala odlišne ako s inými poistencami v obdobnej situácii. Žalobcovi zostali zachované nároky podľa predchádzajúcej právnej úpravy, ale nevznikol mu nárok na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 a § 132 zákona č. 100/1988 Zb., keďže nespĺnil všetky podmienky podľa § 174 cit. zák. Dôchodkový vek tak bolo nutné určiť podľa § 65 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z. a žalobca ho ešte nedosiahol. Za nedôvodný považoval generálny riaditeľ aj odkaz na § 175g zákona č. 100/1988 Zb. Účelom tohto prechodného ustanovenia totiž bola úprava pomerov v prípade, kedy konanie o nároku nebolo právoplatne skončené do 22. decembra 1999. Konanie o nároku žalobcu sa začalo na základe jeho žiadosti z 26. júla 2019, teda nie pred účinnosťou zákona č. 355/1999 Z. z. V závere tiež uviedol, že zákon č. 355/1999 Z. z. síce zmenil podmienky pre poistencov, ale zámerom zákonodarcu bolo umožniť poistencom, ktorí sú v systéme sociálneho zabezpečenia (aj služobnom pomere) získať potrebnú dobu služby v príslušnej kategórii funkcií v rozsahu zakladajúcom zníženie veku odchodu do dôchodku.

4. Správnej žalobe, ktorú žalobca podal proti tomuto rozhodnutiu, správny súd vyhovel tu napadnutým rozsudkom č. k. 44 Sa 22/2021-9 a podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP zrušil preskúmané rozhodnutie, aj rozhodnutie ústredia z 2. novembra 2019. V odôvodnení sa stotožnil s názorom žalobcu, že jeho nárok sa mal posúdiť podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 376/1997 Z. z., t. j. v znení účinnom do 21. decembra 1999, pretože jeho služobný pomer skončil 30. novembra 1999. Podľa tohto znenia cit. § 174 ods. 2 postačovalo, aby žalobcova služba v I. kategórii funkcií trvala k 31. decembru 1998. Žalobca tak podľa správneho súdu získal nárok na nižší dôchodkový vek v zmysle cit. § 174 ods. 1 v spojení s § 274 zákona č. 461/2003 Z. z. a nárok na starobný dôchodok mu vznikol dovŕšením veku 56 rokov. Aplikácia zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom od 22. decembra 1999 (t. j. v znení zákona č. 355/1999 Z. z.) by mala za následok retroaktivitu. Rozhodnutia žalovanej sú podľa správneho súdu takisto diskriminačné. Správny súd odkázal aj na iné rozhodnutia správnych súdov, v ktorých vyslovili obdobný právny názor.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenia k nej

5. Včas podanou kasačnou sťažnosťou sa žalovaná domáha zmeny uvedeného rozsudku tak, že správna žaloba žalobcu sa zamietne. Nárok na starobný dôchodok za zvýhodnených podmienok mohol podľa nej vzniknúť len vtedy, ak bola okrem počtu rokov služby v I. alebo II. kategórii funkcií splnená aj podmienka ustanovená v § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. (v znení účinnom od 22. decembra 1999), t. j. taká služba musela trvať k 31. decembru 1999. V tomto smere odkázala aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9 So 62/2009. Dodala, že nárok na starobný dôchodok vzniká až splnením všetkých zákonom ustanovených podmienok a vznik tohto nároku sa posudzuje podľa zákona účinného v čase, kedy malo dôjsť k ich splneniu. Aplikácia § 175g ods. 2 cit. zákona podľa nej neprichádza do úvahy, pretože účelom tohto ustanovenia je úprava pomerov v prípade, kedy konanie o nároku nebolo skončené právoplatným rozhodnutím správneho orgánu do 22. decembra 1999. Okrem toho sa však toto ustanovenie nemôže vzťahovať na žalobcu aj kvôli tomu, že pred 22. decembrom 1999 nedosiahol vek 56 rokov, čo je jednou z podmienok nároku na starobný dôchodok podľa § 174 cit. zákona. Rovnako nie je možné považovať postup žalovanej za diskriminačný, keďže podmienka trvania služby v zvýhodnenej kategórii funkcií k 31. decembru 1999 platila pre všetkých poistencov.

6. Žalobca navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť. Vo vyjadrení opätovne zdôraznil, že pracovné kategórie boli zrušené už od 1. januára 1999. Zo znenia zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 21. decembra 1999 je nepochybné, že zaraďovanie zamestnancov do zvýhodnených kategórií bolo ukončené k 31. decembru 1998. Účinnosťou zákona č. 355/1999 Z. z. sa zavedenie zvýhodnených kategórií nepredlžovalo, ale opätovne zaviedlo, čo žalobca považuje za neprípustnú retroaktivitu. Tým žalobca objektívne stratil možnosť odpracovania 20 rokov vo zvýhodnenej kategórii. Výkladom § 175g zákona č. 100/1988 Zb. možno podľa žalobcu dospieť k záveru, že zákonodarca chcel zachovať výhody skoršieho odchodu do dôchodku aj u zamestnancov, ktorí boli vo zvýhodnenej kategórii zamestnaní k 31. decembru 1998. Odpracovaním viac ako 18 rokov v I. kategórii funkcií žalobca získal právnu pozíciu, ktorá mu

zabezpečovala skorší dôchodkový vek. Poukázal tiež na diskriminačný postup žalovanej a judikatúru súdov.

III.

Posúdenie veci kasačným súdom

7. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 453 ods. 1 SSP) a predchádzajúce konanie pred správnym súdom bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) v medziach uplatnených kasačných bodov (§ 453 ods. 2 SSP).

8. Žalobca v prerokovanej veci žiadal žalovanú o výplatu starobného dôchodku od 10. júna 2016, keďže zastával názor, že naň splnil podmienky. Už ustálená judikatúra najvyššieho súdu vychádzala z toho, že nárok na dávku sa posudzuje zásadne podľa predpisov platných v čase jej priznávania, ak zákon neustanovuje, že sa majú zohľadniť iné predpisy (porov. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 So 165/96, judikát R 48/1998). Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu podania žiadosti žalobcu mal poistenec nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Podľa § 65 ods. 2 cit. zák. bol dôchodkový vek 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovoval inak (okrem iného) v § 274. Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. sa totiž v novom systéme sociálneho poistenia zachovávali nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie, teda tie nároky, ktoré s týmto zaradením spájali skoršie predpisy. Takým nárokom bol podľa judikatúry napríklad práve skorší dôchodkový vek (porov. napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 10 So 1/2021). Zákon č. 100/1988 Zb. v znení účinnom či už do 21. decembra 1999 alebo potom nepoužíval všeobecný pojem „dôchodkový vek“. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. však mal občan nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný 25 rokov a dosiahol vek aspoň a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a); c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b) až h); d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i) až l); alebo e) 60 rokov. Obdobne podľa § 132 cit. zák. platilo, že vojak z povolania (a tým aj príslušník Policajného zboru, porov. § 177 cit. zák.) mal nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný aspoň 25 rokov a dosiahol vek aspoň a) 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií, a b) 57 rokov, ak vykonáva najmenej 20 rokov službu v ostatných prípadoch.

9. Zákonom č. 235/1992 Zb. boli od 1. júla 1992 zrušené rezortné zoznamy zamestnaní zaradených do preferovaných pracovných kategórií a podľa pôvodného znenia tohto zákona sa mali od 1. januára 1993 zrušiť aj samy pracovné kategórie (kategórie funkcií). Zároveň sa však postupným schvaľovaním zákonov predživovalo zaradenie zamestnaní v preferovaných kategóriách (kategóriách funkcií) aj po roku 1992 až do konca roku 1998 (zákonom č. 376/1997 Z. z., porov. napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 6 Ssk 40/2024). Prechodným ustanovením § 174 zákona č. 100/1988 Zb. sa potom zabezpečovalo postupné približovanie dôchodkového veku spojeného podľa § 21 resp. § 132 so zvýhodnenými kategóriami (55 resp. 58 rokov) so všeobecným dôchodkovým vekom 60 rokov v zmysle § 21 ods. 1 písm. e) cit. zák. pre osoby, ktoré získali určitú podstatnú časť svojho zamestnania práve v preferovanej pracovnej kategórii (kategórii funkcií). Podľa § 174 ods. 1 v znení účinnom do 21. decembra 1999 občan, ktorý vykonával pred 1. januárom 1999 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, mal po 31. decembri 1998 nárok na starobný dôchodok tiež (t. j. aj keď nespĺnil podmienku § 21 alebo § 132), ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol určitý vek, odstupňovaný v jednotlivých písmenách v závislosti od dĺžky trvania zamestnania (služby) vo zvýhodnenej kategórii. Podľa § 174 ods. 2 v citovanom znení však podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 bolo, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1998.

10. Zákonom č. 355/1999 Z. z. sa s účinnosťou od 22. decembra 1999 novelizovalo ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. tak, že dátum 1. január 1999 sa nahradil 1. januárom 2000 a 31. december 1998 sa nahradil 31. decembrom 1999. V dôsledku toho tak ustanovenie § 174 ods. 1 naďalej priznávalo nárok na starobný dôchodok po dosiahnutí určitého zníženého veku, ale novelizovaný odsek 2 podmieňoval tento nárok tým, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali až k 31. decembru 1999. Podľa už citovanej judikatúry sa o nárokoch na dávku zásadne rozhoduje podľa predpisov účinných v čase jej priznávania. Na základe toho tak od 22. decembra 1999 cit. ustanovenie § 174 ods. 1 možno zásadne aplikovať len na občana, ktorý zároveň spĺňa aj podmienku ustanovenú v § 174 ods. 2, teda ktorého zamestnanie I. kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvala k 31. decembru 1999 (pozri v tomto smere napr. rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 62/2009 alebo 1 So 69/2014). Podľa už cit. § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. sa potom aj nároky z tohto ustanovenia (ako nárok zo zamestnania, resp. funkcie zvýhodnenej kategórie) zachovali. Zachovanie nároku priznaného skoršími predpismi však znamenalo, že tí, ktorým tento nárok svedčal podľa skorších predpisov účinných

k 31. decembru 2003 (dňu zrušenia zákona č. 100/1988 Zb.), ho mali naďalej aj za účinnosti podľa zákona č. 461/2003 Z. z. Avšak u toho, ktorému takýto nárok k 31. decembru 2003 na základe zákona č. 100/1988 Zb. nepatrí (bez ohľadu na to, ktorá novelizácia tohto zákona spôsobila, že takýto nárok nevznikol alebo zanikol), sa nemalo čo zachovať. A teda § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. od 22. decembra 1999 pripúšťal ustanovenie § 174 ods. 1 aplikovať len vtedy, ak zamestnanie (služba) vo zvýhodnenej kategórii trvali k 31. decembru 1999, potom u osoby, ktorá túto podmienku nespĺnila, k 31. decembru 2003 neexistoval žiaden nárok z tohto ustanovenia, ktorý by sa mohol zachovať podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.

11. Žalobca však tvrdí, že na tých, ktorých zamestnanie (služobný pomer) sa skončil pred 22. decembrom 1999 (pred účinnosťou zákona č. 351/1999 Z. z.) by sa malo ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. naďalej aplikovať v znení účinnom do tohto dňa a na jeho základe by malo stačiť, ak toto zamestnanie trvalo k 31. decembru 1998. Svoj záver opiera v prvom rade o prechodné ustanovenie § 175g, podľa ktorého ak konanie o nároku na dôchodok a o jeho výške nebolo právoplatne skončené pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (t. j. zákona č. 355/1999 Z. z.) a hodnotenie zamestnania v I. a II. pracovnej kategórii alebo v I. a II. kategórii funkcií má vplyv na vznik nároku na dôchodok alebo na jeho výšku, o nároku na dôchodok a o jeho výške sa rozhodne podľa predpisov účinných po dni nadobudnutia účinnosti tohto zákona, ak nie je ďalej ustanovené inak (ods. 1). Ak o nároku na starobný dôchodok podľa § 174 nebolo právoplatne rozhodnuté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (t. j. zákona č. 355/1999 Z. z.), o nároku na starobný dôchodok sa rozhodne podľa predpisov účinných do dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Z citovaných ustanovení tak v prvom rade vyplýva, že všetky nároky na dôchodok, o ktorých sa právoplatne nerozhodlo do 21. decembra 1999 a pri ktorých je podstatné zaradenie zamestnania (funkcie) do kategórie, sa podriaďujú režimu novej právnej úpravy, takže sa o nich má rozhodovať podľa úpravy účinnej od 22. decembra 1999 (cit. § 175g ods. 1). Naopak, v právoplatne skončených veciach sa podľa novej úpravy bude postupovať len na žiadosť občana (§ 175g ods. 3).

12. Cit. ust. § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. však normuje výnimku z týchto pravidiel pre nárok na starobný dôchodok podľa § 174, na ktorý sa má použiť právny režim účinný do 21. decembra 1999, ak o ňom ešte nebolo právoplatne rozhodnuté. Podľa odôvodnenia pozmeňujúceho návrhu, ktorým bolo citované ustanovenie vložené do pôvodného vládneho návrhu zákona (Národná rada Slovenskej republiky, II. volebné obdobie, tlač 377; porov. aj § 96 ods. 1 zákona č. 350/1996 Z. z.), bolo cieľom zabezpečiť zachovanie nároku na starobný dôchodok už vzniknutého podľa § 174 účinného do 21. decembra 1999, aj keď sa o ňom právoplatne nerozhodlo (porov. národná rada, II. volebné obdobie, zápisnica z 25. schôdze, rokovanie 7. decembra 1999). Ustanovenie § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. sa tak vzťahuje len na nárok na starobný dôchodok vzniknutý do 21. decembra 1999. Podľa vyššie citovaných ustanovení § 21, § 135 a § 174 ods. 1 cit. zák. však nárok na starobný dôchodok nevznikal len získaním určitého počtu rokov v zamestnaní určitej kategórie, ale až okamihom dosiahnutia určitého veku (a získania 25 rokov zamestnania celkovo). Cit. ust. § 175g ods. 2 sa tak mohlo týkať len tých osôb, ktoré pred 22. decembrom 1999 splnili všetky podmienky nároku na starobný dôchodok podľa § 174, teda dosiahli aj príslušný vek. Naopak, z tohto ustanovenia nemožno vyvodiť, že by sa aj do budúcnosti mal vznik prípadných nárokov posudzovať podľa predchádzajúcich znení zákona č. 100/1988 Zb. (porov. v tomto smere rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 77/2023, ale aj uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 88/2017 a IV. ÚS 476/2020 a tam citovanú prejudikáciu).

13. V prerokovanej veci je zrejmé, že žalobca v čase skončenia svojho služobného pomeru v Policajnom zbore k 30. novembru 1999 mal iba 39 rokov a aj po započítaní celej doby učebného pomeru (od 1. septembra 1975) mal za sebou len niečo vyše 24 rokov zamestnania. Podľa § 174 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom v danom čase (teda do 21. decembra 1999) však nárok na starobný dôchodok mohol vzniknúť len občanovi, ktorý bol zamestnaný aspoň 25 rokov a dosiahol vek aspoň 56 rokov (keďže získal aspoň 19 rokov služby v I. kategórii funkcií). Žalobca však do 21. decembra 1999 vek 56 rokov nedosiahol, v dôsledku čoho mu do tohto dátumu nevznikol nárok na starobný dôchodok, a preto sa naňho nevzťahovalo citované výnimočné ustanovenie § 175g ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. Keďže k tomuto dátumu o jeho nároku ani nebolo právoplatne rozhodnuté, vzťahovalo sa naňho ust. § 175g ods. 1 cit. zák., na základe ktorého sa všetky nároky mali posudzovať podľa právnych predpisov účinných od 22. decembra 1999. To znamená, že nárok žalobcu sa musel posudzovať len podľa cit. § 174 ods. 2 účinného od tohto dátumu, na základe ktorého bolo možné odsek 1 aplikovať len za predpokladu, že zamestnanie (funkcia) trvali k 31. decembru 1999. Pretože žalobcov služobný pomer v I. kategórii funkcií k tomuto dátumu netrval, nemohol sa naňho aplikovať § 174 ods. 1 cit. zák. V dôsledku toho žalobcovi z tohto ustanovenia nevznikol žiaden nárok, ktorý by sa mu na základe § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. mohol zachovať aj po 31. decembri 2003.

14. Kasačný súd sa nestotožňuje ani s námietkami žalobcu, že by išlo o neprípustnú retroaktivitu. O takú by šlo vtedy, ak by žalobcovi už vznikol nárok na starobný dôchodok, ktorý by nebol podľa novej právnej úpravy uznaný (pozri podrobnejšie napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 33/2023, ale aj citované uznesenia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 88/2017 a IV. ÚS 476/2020). Ako však už bolo odôvodnené, žalobcovi pred 22. decembrom 1999, teda pred účinnosťou novej právnej úpravy, žiaden nárok na starobný dôchodok nevznikol. Rovnako sa nemožno stotožniť s námietkami, že takáto právna úprava je diskriminačná. Zrušením pracovných kategórií zákonom č. 235/1992 Zb. sa občanom v preferovaných kategóriách znemožnilo ďalej získať preferencie z nich. Ustanovenie § 174 zákona č. 100/1988 Zb. tak malo do istej miery vyrovnávať tieto nevýhody, avšak len tým občanom, ktorých zamestnania (služba) vo zvýhodnenej kategórii skončili výlučne z dôvodu zrušenia pracovných kategórií (pozri napr. rozsudok tunajšieho súdu sp. zn. 7 Ssk 39/2021, ako aj rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 9 So 285/2015 alebo 7 Sk 16/2019). O priamej alebo nepriamej diskriminácii v zmysle čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky však možno hovoriť len vtedy, ak existuje rozdiel v (potenciálnom) zaobchádzaní s dvoma osobami v porovnateľnom postavení. Nemôže ísť teda o diskrimináciu, ak neexistuje iná osoba, s ktorou sa alebo by sa zaobchádzalo odlišne v porovnateľnom postavení ako (údajne) diskriminovaná osoba, nemôže ísť o diskrimináciu (porov. napríklad nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 16/2018, ods. 96 a nasl.). V prerokovanej veci však žalobca, ktorému pred 22. decembrom 1999 nevznikol nárok na starobný dôchodok, nebol v rovnakom postavení ako osoby, ktorým takýto nárok vznikol, a novej právnej úprave bol podriadený rovnako ako všetky ďalšie osoby v jeho postavení.

IV.

Záver

15. Správny súd tak dospel k nesprávnemu právnemu záveru, že nárok žalobcu sa mal posúdiť podľa § 174 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom pred 22. decembrom 1999. Ak z tohto dôvodu zrušil rozhodnutia žalovanej podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP, jeho rozsudok sám vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g) SSP]. Kasačná sťažnosť je tak v tomto sťažnostnom bode dôvodná, v dôsledku čoho kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP napadnutý rozsudok zrušil. Zároveň vec vrátil na ďalšie konanie Správneho súdu v Bratislave, na ktorý podľa § 3 ods. 3 písm. b) zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov prešiel výkon súdnictva z doterajšieho krajského súdu.

16. Správny súd o žalobe rozhodne znova, viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP). Trovy konania o tejto kasačnej sťažnosti sú súčasťou trov konania, o ktorých podľa § 467 ods. 3 SSP rozhodne takisto správny súd v novom rozhodnutí.

17. Tento rozsudok prijal senát pomerom hlasov 3:0 (jednomyseľne).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.